

La crisi dels 40. Una aproximació a les recents polítiques culturals locals a Catalunya

Publicat per [Lluís Noguera i Jordana](#) [1] el 26/10/2015 - 14:36 | Última modificació: 06/11/2015 - 12:11

INTERACCIÓ 15

La cultura és l'opció política més revolucionària a llarg termini.

Montserrat Roig

[2]La gent, el poble, els veïns volien viure plenament la Festa, la cultura perduda, la plaça com espai ben viu on passa la vida, la festa, la cultura; volien veure com els fills i néts aprenien música, art, a escriure, a llegir, a explicar-se. Després de 40 anys de dictadura i repressió cultural volien un futur amb pessics de passat i la memòria no resolta de la seva joventut.

En aquells primers intensos i fugissers anys moltes iniciatives naixien i es desfeien. Mil iniciatives culturals, d'una gran diversitat, sorgien arreu. Catalunya era molt diferent a la Catalunya d'abans de la guerra del 1936. A Catalunya hi havia diferents expressions culturals, de folklore, i molta gent sense nocions sobre què rebre, sobre què interessar-se. Existia una certa elit cultural, i un cert poble assedegat però en cap cas la majoria de la població estava preparada per rebre tot el que li vam començar a ofertar.

La festa feia aparèixer espais públics on no n'hi havia, accions artístiques de contemporaneïtat radical. La tradició cultural era massa literària per les circumstàncies, massa reivindicativa com per poder passar de visualitzacions efímeres a una normalitat en la vida cultural i artística, a una certa quotidianitat. *Normalitzar* era el verb; també volia dir acceptació de bé de consum de tota una cultura que la majoria de la població no en tenia referents o no tenia codis educatius per descodificar-la. En aquella època a Catalunya i per culpa dels 40 anys de dictadura feixista "la distinció" no era només un tema de classes socials, també ho era d'identitats i pertinences a *guettos*, a

ruralitats, a imaginaris diacrònics.

Tot nou, tot per recuperar i els ajuntaments ja escollits de nou democràticament tenien molta i molta feina; tants carrers per asfaltar, tantes illes urbanes per recosir, tantes escoles per fer, tant equipament per planejar, tant de patrimoni per gestionar; tot tant que la preocupació per, de i en la cultura a poc a poc es va anar convertint en polítiques culturals.

Qui va anar ocupant els ajuntaments no tenien en general massa referents. Hi havia molta voluntat i calia bastir-ho tot. Sobretot calia decidir què era la cultura, un servei públic? artistes? una diversió? pa i circ? formació? esperança? llibres? festa? Molts i molts ajuntaments no tenien ni un funcionari dedicant-se als temes de la cultura

I què pensaven i escrivien els professionals de la cultura d'aquells primers anys? Llegim Eduard Delgado^[1] quan parlava d' acció cultural com a marc ètic, i definia l'acció a fer:

- Transformar la cultura com a bé de canvi a bé d'ús.
- Acostament del fet cultural a la realitat quotidiana de cada comunitat
- Rescatar la cultura del segrest a què s'ha vist sotmesa per determinades capes socials
- Entendre el fet cultural com quelcom que abasta terrenys d'activitat humana més enllà de l'Art i del Saber
- Entendre els objectius culturals en funció de la creativitat dels individus i grups.
- Fomentar la participació i descentralització com a claus per la democràcia cultural.

Una nova època, amb un nou domini cultural; la TV. La comunicació no era ni és ni serà mai un tema menor, adjectiu, o complementari. El cinema d'entreteniment, buit culturalment, va esdevenir la fuga i la tele la seva avantguarda. Aquest era el nou model cultural i les polítiques culturals, de la mateixa manera que estaven cada cop més dissociades a les educatives, no eren acceptades en el camp de la comunicació de masses. Així doncs, entràvem poc a poc en un estil de vida de diferents capes culturals, de diferents dimensions d'existència i d'un gran camp de llenguatge de masses dominat per una cultura de l'entreteniment, producte que empenyia al gueto, de nou, a àmplies capes de la població, mentre les incipients polítiques culturals sectoritzades ocupaven un petit espai arreu on existien.

Què ha mancat doncs? Quin és el desajust? una raó d'arrel; la no convergència entre les polítiques educatives i les polítiques culturals.

L'acció cultural es tornava gestió cultural i obviava, per impotent, àmplies capes de la població.

En aquest context els nous actors administratius i polítics van anar desplegant unes incipients polítiques culturals que es podrien situar en el paradigma de la *democratització de la cultura*. Van adoptar el model de l'estat garantia, prestador de serveis. Van començar a poc a poc a entendre la cultura com un servei, a voler garantir l'educació cultural dels veïns, a proveir-los d'equipaments, a introduir tot de conceptes que no entenien però que tocaven: gestors culturals, difusió artística, descentralització a barris. El teixit civil va anar perdent muscle, va anar perdent adaptabilitat. Calia anar-se adaptant al llenguatge de les subvencions, a l'urbanisme cultural.

Els governs locals van anar desenvolupant unes administracions amb obligacions sense un camp competencial de base jurídica-econòmica sòlida i clara, sobretot en cultura. I sense models de governança per poder desenvolupar accions en base a les cooperacions o altres articulacions territorials. La cultura en el marc competencial de la "nova" administració pública va quedar dibuixada amb les clàssiques ambigüitats legislatives i els ajuntaments van desplegar uns serveis culturals no reconeguts jurídica ni financerament per les administracions supralocals^[2].

Una actualització del marc que escrivia Eduard Delgado la podem trobar durant les jornades *Sabadell, la cultura a reflexió* (1990) on per impuls de l'alcalde Farrés es debatia sobre cultura i ciutat. Escrivia Antoni Farrés: "Em sembla interessant l'intent de reflexió al voltant dels temes de cultura, però sobretot en relació amb la pròpia ciutat i d'aquesta amb el seu entorn. Mentre que a la nostra ciutat, durant anys, hem hagut de prioritzar les actuacions en relació al continent, a l'espai físic on ens movíem, amb les reflexions actuals s'està expressant una voluntat

d'incidir sobre els continguts que li volem donar"^[3].

Les polítiques culturals locals a Catalunya dels anys 80, i bona part dels 90, es van abocar, doncs, a la provisió de serveis culturals; a construir equipaments culturals des d'on organitzar una oferta cultural per garantir l'accés dels ciutadans a la cultura, la democratització de la cultura. Van estar abocades a fer inventari del que hi havia com a herència -magre- del franquisme, i a reconvertir-ho en el marc de les noves polítiques públiques. En poques ocasions es va recuperar l'herència dels darrers governs democràtics dels anys 30, i de forma ambivalent el llegat de la resistència cultural al franquisme. Aquesta discontinuïtat, entre les primeres polítiques culturals públiques locals dels anys 30 amb les dels anys 80, va comportar frustracions, buits, i endarreriment especialment en els camps de la memòria i patrimoni però també en altres camps com l'artístic i el popular. I pitjor: es va traïr la tradició, i sense tradició no hi ha avantguarda. No es va treballar per enllaçar, malgrat les dificultats, amb la tradició cultural, amb les cultures preexistents, amb les manifestacions i expressions que ja existien. De manera deliberada i miop, i sense dignitat, els grans partits de la *Transició* van obviar que la nostra cultura era compartida i realitzada també en la resta de territoris de parla catalana. Amb excepcions, de determinats municipis i persones, es va renunciar a treballar seriosament amb i en i per València, les Illes i el nord de Catalunya. Qui renuncia a la seva pròpia comunitat cultural? qui renuncia a la seva família cultural? Qui renuncia al seu mercat?

La cultura institucional es va tornar freda, sectorial, fragmentada d'interessos, sense ànima com una noia de porcellana que cantava Pau Riba.

La desigualtat en les polítiques culturals locals dels nostres municipis ha estat una de les característiques principals de les dècades dels 80 i 90: La majoria dels ajuntaments anaven fent intentant moltes vegades buscar models on poder implementar bons serveis culturals.

Si fem política cultural comparada i observem el següent gràfic podem inferir que a Catalunya fèiem als 80 i 90 polítiques culturals que part d'Europa les va desenvolupar als 60's (Figura 1)

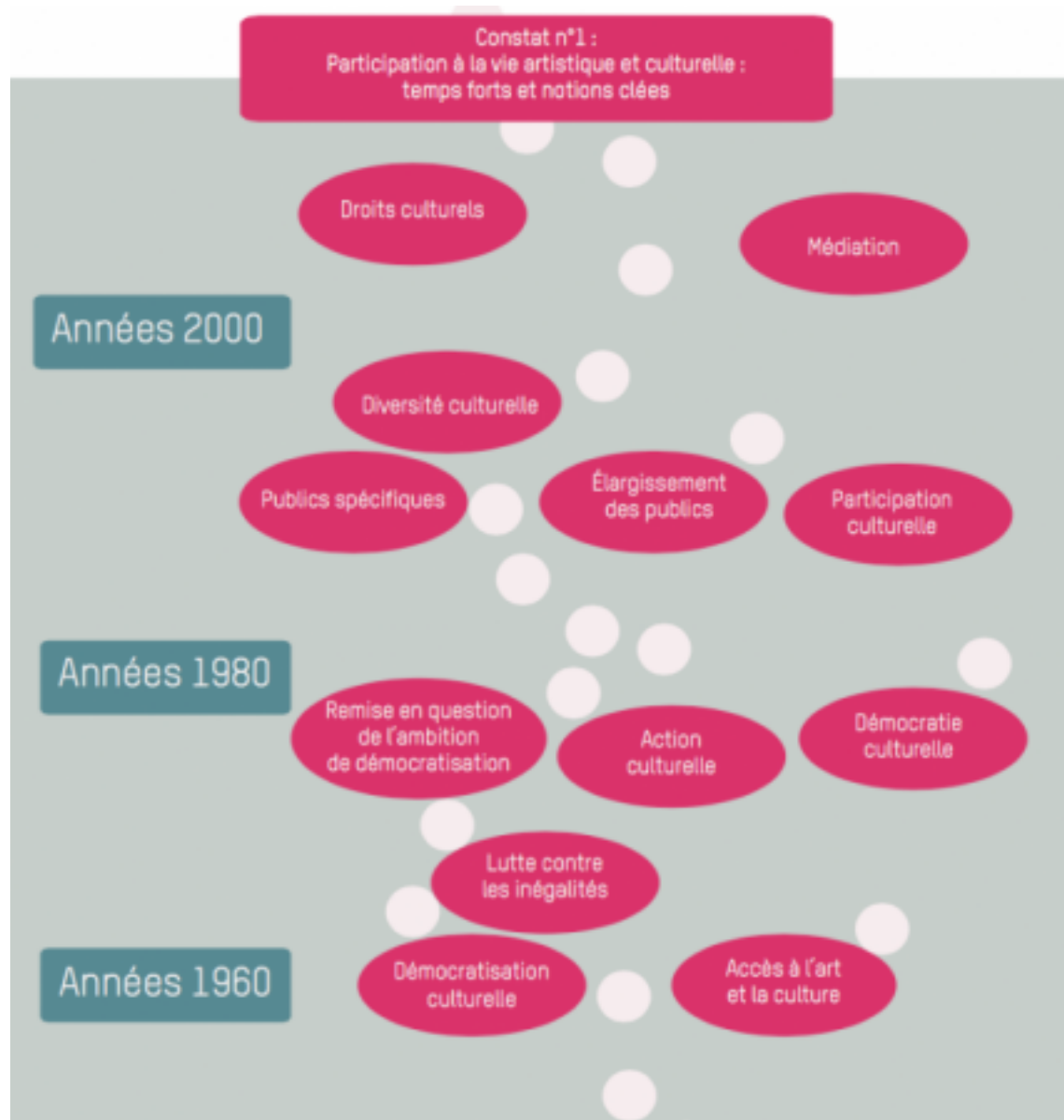

Figura 1. Procedent de: *E?largir la participation a? la vie culturelle: expe?riences franc?aises et e?trange?res*, Observatoire des politiques culturelles Grenoble, 2015.

Quan la cultura va provar que era un agent econòmic -tot ho és-, que era un agent de desenvolupament territorial i ocupacional; només aleshores les polítiques culturals van treure el cap a les reunions de les polítiques “serioses”, territori, turisme, promoció econòmica, esports....però obviaven de nou les educatives i les socials. Aquest fou el mal dels finals dels 90 i del primer decenni del nou mil·lenni en les grans línies de discurs. En una anàlisi profund trobaríem en les micropolítiques moltes excepcions al gran discurs dominant, cert, però el dominant era aquest i les grans administracions marcaven aquests camins.

En aquests temps accelerats, on l’etapa Olímpica (1992) no va deixar massa res en polítiques culturals locals, cal destacar el *Llibre Blanc de la Cultura* (1999), fruit d’un bon esforç col·lectiu. Era la plasmació d’un cos de coneixement i doctrina al qual s’arribava per acumulació d’experiències, voluntats, projeccions i negatives del govern del país a creure que la cultura en forma de polítiques culturals públiques servien per construir Catalunya, o reconstruir. Una etapa on coincideix la màxima expressió d’un projecte cultural pel país liderat per un equip de professionals a l’entorn del PSC; el *Llibre Blanc de la Cultura* i el Pla Estratègic de la Cultura de l’Ajuntament de Barcelona (1999) són fites rellevants de les polítiques culturals recents. Fruit de l’esforç de construir una alternativa a la no existència d’una política cultural moderna, rigorosa, diversa, integradora, urbana i de país que l’altre poder polític d’aleshores, CiU, no impulsava. *El Llibre Blanc*, el Pla Estratègic podien ser manuals d’actuació pública en cultura. No era solució del tot. Tampoc hi era tot el país però cal reconèixer l’enorme feina feta[4].

Les diferents institucions van desenvolupar papers, funcions i relacions moltes vegades poc o gens concertades i va arribar a configurar un sistema cultural català desordenat, crispat, contradictori i on les parts eren geloses unes de les altres. Aquesta poca coordinació, concertació, cooperació la varen patir de manera real els ciutadans, els professionals i els ajuntaments.

Aquesta realitat es va anar construint des del fracàs del Pacte cultural (1985) i fins el primer govern catalanista i d'esquerres (2004). El Pacte Cultural proposat i impulsat per Joan Rigol, Conseller de Cultura, volia assumir els models d'intervenció pública en cultura i per tant necessitava el país, els ajuntaments per un bon desenvolupament. Tenia la voluntat d'organitzar l'aleshores incipient sistema públic cultural i per tant el Pacte preveuria eines i concrecions de coordinació, de concertació. Es treballava amb consens i el PSC hi va entrar. Però el Pacte Cultural va ser percebut per part del món de CiU com una amenaça al seu relat, al seu domini polític de la Catalunya no metropolitana, i el va fer fracassar. Aleshores el Govern de la Generalitat va anar girant l'esquena a la cultura, als municipis, al fet urbà, a bona part del "seu" país cultural.

A finals dels 90 i principis del nou segle la democràcia cultural és un nou pas i pretén donar major protagonisme a la societat civil, als artistes i a la participació dels professionals i associacions. L'administració es vol relacionar, vol incorporar, reconeix i s'associa amb el món privat i associatiu; vol promoure capacitat expressiva; identificar els operadors culturals; vol espais més rendibles, eficients...

En aquesta construcció dels serveis culturals locals públics al llarg dels 90 i inicis 2000, i sobretot en els municipis de les comarques de Barcelona i sota l'empara de la Diputació de Barcelona, es va anar arribant a un model que definia una adequada política cultural local. Un municipi madur culturalment era aquell que disposava del parc d'equipaments bàsics, com ara centres cívics o culturals, biblioteca, teatre, museu i/o arxiu, centre o espai d'art, una escola de música, una oferta d'activitat derivada del parc d'equipament; programació estable de teatre i música, programa de dinamització de la lectura, programa adquisició llibres, programació d'exposicions, programes de recuperació patrimonial, etc.

La Diputació de Barcelona va ajudar a construir les polítiques culturals locals a partir de les seves oficines especialitzades de Difusió Artística, Patrimoni i Biblioteques però sobretot a partir del model de *Xarxa de Municipis*. Cal dir però que el pretès model *Xarxa* era i és un model dirigista que no afavoreix les lògiques horitzontals, centralitzat, que no afavoreix els nodes per crear noves xarxes ni per interconnectar res que malmeti el centre. Aquesta *Xarxa de Municipis* en cultura garantia subvencions, participació en economies d'escala, però tot allò que era distint i que es volia innovar iniciava un camí lent; al no tenir cabuda en la seva lògica de xarxa l'encaix era difícil de trobar. Els municipis de la resta del país sense l'empara de la Diputació de Barcelona van tenir dissort i només les capitals i les cocapitals van desenvolupar models propis i seguidors del gran model; Lleida, Reus^[5], Olot i Girona fonamentalment.

A inicis del 2000 un seguit de regidors procedents d'ERC, fonamentalment, van començar a demanar, a proposar projectes diferents, formulacions no adaptades al model, a qüestionar disposicions de la *Xarxa*. Els professionals, no tots, van saber escoltar, incorporar, pensar, adaptar. Molts regidors de més d'un i de dos colors polítics van anar assumint i per tant impulsant les noves idees, les noves propostes i en posar en dubte les vigents. El que es coïa en aquells microdebats no eren anècdotes; eren novetats a discursos i pràctiques dominants; quines eren les diferències? Entendre la Festa com a cultura, i les entitats i associacions culturals com un programa més cultural; la política d'adquisició de llibres i revistes a les biblioteques que fos diferent; entendre i modelitzar les ciutats mitjanes i el seu rol en el sistema cultural; els estudis i anàlisis culturals que calien per afrontar bons diagnòstics; exemples de foment de participació cultural; nous equipaments noves construccions de programació; entitats i no només administracions; eines per gestionar; noves centralitats dins la *Xarxa*; accions en la comunitat cultural; i no dependre de la capital. Això darrer en teatre i arts visuals era una gran evidència; els municipis no volien ser els finançadors de l'oferta cultural de Barcelona^[6].

Aquesta preocupació tindria dos exemples d'auto-organització; el Projecte Alcover (1996) que a més pretenia reconstruir ponts culturals amb la resta de la comunitat cultural, València, les Illes i el nord de Catalunya, i la *Xarxa Transversal d'Activitats Culturals* (2003).

Aquest fet no era nou ja que per exemple ja a l'any 1986 es va constituir la *Xarxa de Teatres Municipals* amb ajuntaments com Reus, Granollers, Figueres, Rubí, Manresa, etc. I es va fer com una manera d'autoorganització per posar-se en valor, per tenir veu pròpia que no quedés menystinguda per la capital ni per institucions ni per lògiques de partit.

El *Llibre Blanc*, i el *Pla Estratègic de Barcelona* van ser dos fulls de ruta especialment modelitzants. Aquests fulls de ruta era plens d'acció per realitzar. Però quan els professionals esmentats van poder estar situats en els llocs de l'administració oportuna i van poder realitzar i acomplir tot el programa del Llibre Blanc i impulsar accions del Pla Estratègic de BCN que representessin canvis significatius, aleshores van quedar superats. Superats pels homes de partit que van impossibilitar el somni d'una acció política real. Els "partits", els homes que no entenien ni de cultura, ni massa de res, van anar impossibilitant la conformació d'equips i la concertació de polítiques entre les diferents administracions. Tot allò que van fer partint d'aquests dos models esmentats no va portar massa enlloc i van ser models superats pels nous actors polítics i pels nous contextos que invalidarien el pensat. Determinada política va matar les polítiques culturals; el primer cop l'any 1985, el segon 2004-2005. El primer cop CiU, el segon cop el PSC-PSOE.

Val la pena recordar tres accions significatives del Pla de Barcelona; Tres instruments organitzatius; 1) Consell metropolità de les Arts i la Cultura de Barcelona; 2) Observatori d'avaluació i prospectiva del sector cultural de la metròpoli; i 3) Agència mixta de suport a les indústries culturals. Aquest és un bon exemple d'un bon pla i aquestes tres, crec, que eren indiscutibles però no es van compartir mai ni consensuar amb la resta d'actors públics, especialment el govern del país o els altres ajuntaments. Cap d'aquests tres necessaris instruments s'ha portat a terme. La manca de diàleg, cooperació entre els ajuntaments i el govern del país ha estat sagnant per la cultura. Les polítiques culturals públiques no acordades, no concertades han estat una rêmora per la nostra cultura i ha impedit disposar d'un sistema i ecosistema cultural madur, evolucionador, competitiu i socialment arrelat. Ningú durant la crisi, excepte el propi sector, va protestar per les retallades en cultura. Significatiu. Estem sols. I en part és per culpa nostra.

No podem deixar d'esmentar que la cultura es va retrobar amb totes les contradiccions del món de cop i volta en el Fòrum Universal de les Cultures (2004). El debat sobre l'Agenda 21 de la cultura d'aleshores, tímid i amagat del gran esdeveniment, ha anat fent camí, i ha posat en l'agenda global i local els drets culturals. Aquell primer pas va ser fruit ja de la reflexió de que l'excessiva sectorització del sector no comportava avenços dels valors de la cultura cap a la societat, i que mancava un reconeixement del corpus jurídic internacional a la cultura i les seves expressions amb excepció de la *Convenció de la UNESCO per a la diversitat cultural*.

Una eina que toca la realitat local de manera expressa i sense ella els seus objectius no s'aconseguiran. Un instrument amb un llenguatge comú arreu del planeta. Aquest camí té un fet significatiu en el nou Estatut de Catalunya (2006) que recull i reconeix la cultura com un dret. I en del desenvolupament d'aquest dret calen marcs normatius, desplegament legislatius, noves maneres.

Un clar exemple d'implementació del dret a la cultura en un desplegament normatiu ha estat el Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya (2010)^[7]. Aquest Pla representava la superació de la feina fins aleshores realitzada, sense concertació, sense visió global, sense prioritzar una necessitat de compliment cap al ciutadà, "les actuacions fins ara no han inclòs el disseny d'una planificació territorial que permetés diagnosticar dèficits, duplicitats o ineficiències en la matriu territori-sector, una deficiència que seria impensable en àmbits com l'educació, la salut o l'atenció social"^[8].

La introducció de mecanismes per garantir el dret, no aïllar-lo i no deixar.-lo en mans només d'una administració. El PecCat formalitza una sèrie de conductes a seguir per part de les diferents administracions, la primera és que s'han de trobar per parlar i avançar.

El PecCat va anar precedit per la creació de la *Comissió Mixta de coordinació amb el món local* (2008). L'aleshores Conseller Tresserras (2006-2010, ERC), va impulsar i concertar la creació d'un òrgan on s'aplegava representació de tot el món local amb el reconeixement explícit fins i tot de la ciutat de Barcelona com un agent amb identitat similar a cada una de les Diputacions Provincials i a les associacions municipalistes. De fet aquesta *Comissió* va ser essencial com a òrgan de concertació per impulsar i aprovar el PecCat. Mai abans cap Govern de la Generalitat havia impulsat formalment un sistema de governança amb el món local. La governança cultural a les ciutats mitjanes: de la cooperació públic-privada a l'articulació entre ciutat i cultura^[9]. El Conseller Tresserras culmina un "karma" dels governs catalanistes d'esquerres i on el món local de CiU s'hi sentirà còmode; el país també es feia des dels municipis i calia organitzar-nos i garantir als ciutadans igualtats d'oportunitats. Aquest Pla arribava en un moment on les ciutats mitjanes del país havien assolit madureses importants fruit de tot el treball dels 80 i 90. Les ciutats mitjanes sabien què volien, sabien articular-se al marge de colors polítics i posant el focus en la política cultural territorial i en relació als sectors professionals.

El PecCat era, i és, un Pla que compleix un desplegament normatiu per garantir un dret; un treball del sistema

públic de cultura i de la seva governança; un desenvolupament on cap actor quedava fora i les ciutats, les regions o vegueries i el país havien de treballar conjuntament; un pla que contemplava a nivell català per primera vegada de manera formal, administrativa, jurídica i política la singularitat de la capital cap a la resta del sistema, de la nació.

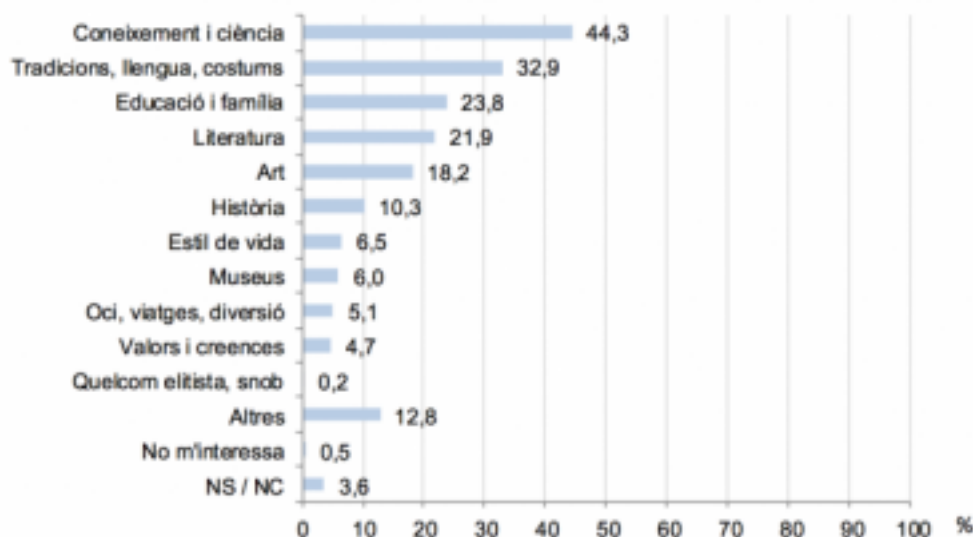
Els municipis, i les polítiques culturals al seu servei, a finals del primer decenni del nou segle començaven a estar preparats per articular-se territorialment i enfortir i relacionar-se eficaçment amb els sectors professionals. El PecCat desplegava la creació de les Xarxes Públiques de Teatres i Centres d'Art tenint present tots els actors i els sistemes de governança i finançament. Però el canvi de govern cap a CiU, i la crisi que començava a devastar pressupostos no han permès avançar sinó retrocedir. La pèrdua de més d'un 34% del pressupost en el conjunt del sistema públic en cultura, de 1.338 milions euros a 887 milions euros. El pitjor la manca de lideratge, la pèrdua de pes dels regidors i regidores de cultura en els governs. Per liderar i construir una ciutat cultural no calen només pressupostos del 2% ó del 7%, en el cas dels municipis, calen polítiques, visions, valors, horitzons i governança amb tots els actors del sistema públics, privats o del tercer sector. Cal honestedat, cal lideratge moral, cal saber-se construïnt en comú.

Al llarg de tots aquests anys i amb tot el que hem explicat cal recordar que la cultura s'ha percebut per part dels diferents poders com un recurs, no com un substantiu. I aquí rau part de tot el problema. La cultura havia de servir de reforç als plans transversals; Turisme, Plans Societat de la Informació, Plans Joves, Projectes Educatius de Ciutat, etc. La cultura com a recurs. Aquest debat ha arribat recentment en les aportacions des del món de la cultura a la definició dels nous Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni i el paper de la cultura en les estratègies per assolir-los^[10]. Tenim molt camí a recórrer i el món local és essencial per aquest camí de nou, polítiques culturals no vol dir només sectors de la cultura.

Fixem-nos detingudament en el següent gràfic que explica què entén la població per cultura i que dóna pistes per crear i desplegar noves polítiques culturals locals^[11]:

Què és la cultura?

Els catalans associen la paraula «cultura» a *coneixement i ciència* (44,3%), a *tradicions, llengua o costums d'una comunitat o grup humà* (32,9%), amb *educació i família* (23,8%) o amb *literatura* (21,9%) i *art* (18,2%).

Per acabar, dos exemples d'exemplaritat i un per conèixer-se a si mateix:

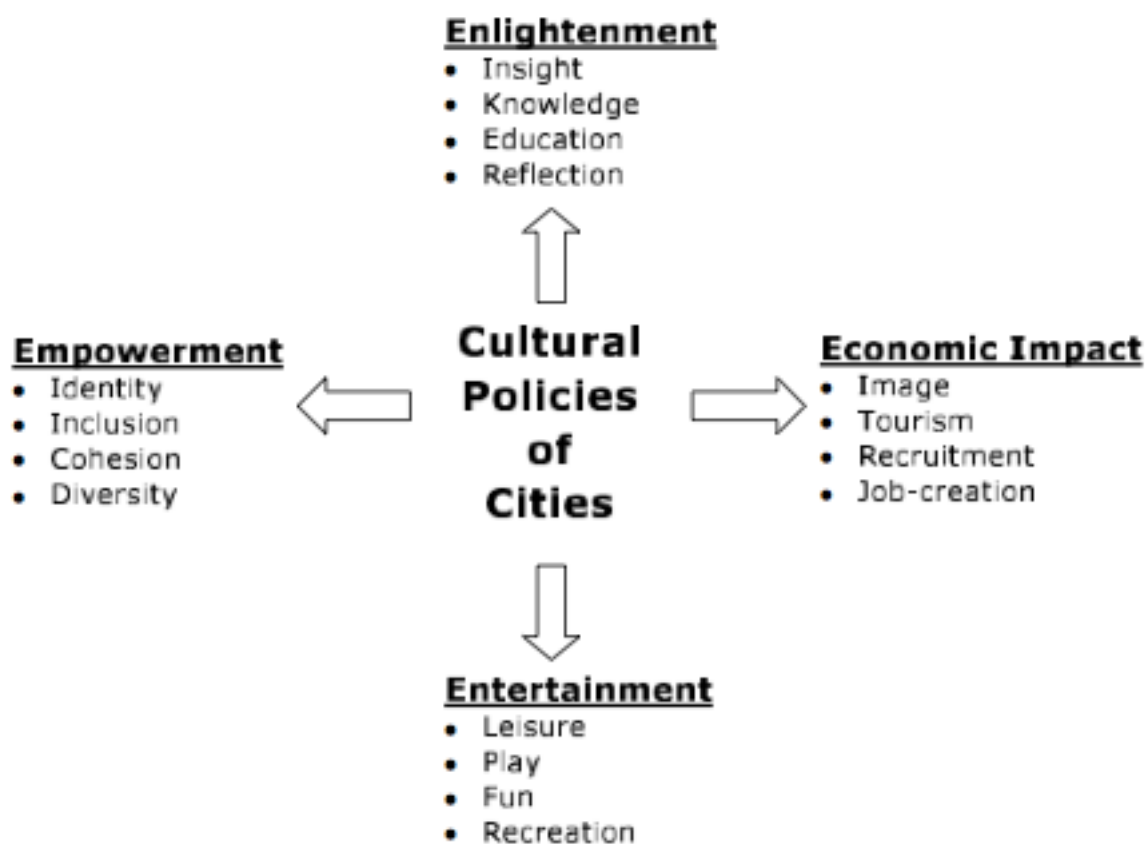
Primer: com superar la *Festivalitis*. *Va haver-hi uns anys que tota ciutat, vila o poble si no tenia un Festival no entrava al mapa cultural del país, no podia distingir-se de la resta de municipis. Cal dir que la majoria de Festivals són programacions d'estiu, amb un altre nom, i l'únic Festival que ha significat pel seu territori i per Catalunya quelcom diferent i amb externalitats del propis sistema cultural molt importants, és Temporada Alta de i a Girona, que com indica el seu nom és una Temporada. Un dels grans mèrits de TA és l'articulació professional, territorial, el treball del país sencer i el treball internacional des de la cooperació. I tot això sense grans infraestructures. Un projecte cultural fet amb temps i que aconsegueix trampejar les crisis institucionals dels agents del territori i la crisi*

pressupostària. Això sí, caldria millorar-ne la governança.

Segon: el 2002 un grup de treball de la Taula de Regidors de la Diputació de Barcelona elaborà un *Informe sobre Biblioteques*. Un *Informe* encara vigent. Cal llegir-lo i ja tenim un pla d'innovació d'un projecte cultural que necessita sacsejar-se per desplegar un nou impuls i impactar en la cultura dels municipis[12]

Tercer: anàlisi i avaluació per saber què fem i quins efectes produïm. La cultura serà central si té efectes i afectes, si és útil socialment i si és un instrument bàsic de l'educació personal i col·lectiva. Una eina per analitzar quines polítiques culturals es desenvolupen en una ciutat és el següent diagrama[13]. Hom pot fer inventari del que passa en la seva ciutat o poble i ordenar-ho a partir d'aquest model i observar on es posa el focus, i alhora un regidor pot, a partir d'aquest diagrama, detectar on vol posar el focus i les prioritats. Sense avaluació, *accountability*, no hi ha comú, no hi ha governança possible.

Model 1: The Four E's - Rationales in Urban Cultural Policy

Prioritat allà on es juguen les batalles culturals; la cultura com educació, i sobretot l'educació com cultura. Aquí rau el gran repte associat a entendre la comunicació com un camp d'aprenentatge per garantir drets i construcció d'identitats. Cal garantir el dret a la informació, no només a la recepció, i aquí la cultura, i també les seves polítiques, són clau si volem ser centrals en la vida, i poder suportar el poder de les imatges en el temps. Fixem-nos en el següent quadre:

Quan hom ja sap que no serà més l'alumne avantatjat, o que realment ja no té edat per ser un jove professional en formació, cal aprendre a ser un bon mestre. Així el nen, el jove que et mira quan l'edat ja és avançada pugui reconèixer l'exemple. I alhora ja grans, puguem mirar el jove, l'infant, i veure que encara és possible el que volíem en aquella edat de somnis i conviccions íntimes, plenes de vida i potència de nous mons.

Tornem a Patrice Meyer-Bisch, *La culture est ce qui permet à chacun de toucher et d'être touché, et aussi de choisir et d'être choisi. Il n'y a rien de plus intime, et en même temps de plus social.* I com recentment ha escrit Ingrid Guardiola, "Llavors, potser, la cultura ja no serà un recurs centrifugat en el centre de l'huracà econòmic, sinó el propi huracà afectant tots i cadascun dels aspectes de la nostra vida, o quasi"[\[14\]](#).

I la vida cultural passava per allà.

Referències bibliogràfiques bàsiques per un compendi de les polítiques culturals a Catalunya i i història recent polítiques culturals locals i nacionals.

De Joaquim Rius Ulldemolins, Arturo Rodríguez Morató i Santi Martínez Illa,

[*El sistema de la política cultural en Cataluña: un proceso inacabado de articulación y racionalización*](#) [3],

De Joaquim Rius Ulldemolins i Santi Martínez Illa

[La política cultural de la Diputació de Barcelona: la influència del contexto polític institucional y de la articulació entre administracions en el desarrollo de un modelo singular de cooperación singular](#) [4],

D'Anna Villarroya,

[2010. Política Cultural Catalunya](#) [5], Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Barcelona 2010.

[1] DELGADO, Eduard, "Diseño de las políticas de animación en el municipio", a *La acción sociocultural en los municipios*, Editorial Popular, 1982.

[2] FONT, Jordi, "[Radiografía de la política cultural local: competencias, funciones y perspectivas](#) [6]", dins *La política cultural en el municipio*, Fundación Autor, 2002.

[3] VVAA, *Sabadell, la cultura a reflexió*, Ajuntament de Sabadell 1990.

[4] VVAA, *Llibre Blanc de la Cultura a Catalunya*, Edicions 62, 1999, i [Pla Estratègic de Cultura de Barcelona](#) [7]

[5] *Reus en la xarxa cultural de ciutats : festivals i activitats artístiques de les ciutats mitjanes de Catalunya*, Papers Estratègics, Reus 2002.

[6] NOGUERA, Lluís, "[Els teatres dels ajuntaments](#) [8]", *Avui*, 8 de juny del 2003

[7] [Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya 2010-2020](#) [9],

[8] NOGUERA, Lluís, "[Urbanització cultural o país cultural? a Barcelona, capital de la cultura catalana?](#) [10]", *Revista Cultura*. Departament de Cultura, juliol de 2009.

[9] RIUS ULLDEMOLINS, Joaquim, "[La governança cultural a les ciutats mitjanes: de la cooperació públic - privada a l'articulació entre ciutat i cultura](#) [11]", a *Llibre Blanc de la Cultura a Terrassa* [12], 2015

[10] [Declaració "Cultura com a objectiu a l'Agenda de Desenvolupament Post-2015"](#) [13] i [Culture in the SDG Outcome document: progress made, but important steps remain a head](#) [14]

[11] MOSTEIRO, Sergi, "[Participació cultural a Catalunya 2013](#) [15]", a *DECULTURA*, març 2014

[12] [La biblioteca pública: nous reptes i estratègies en la societat de la informació?](#) [16]. Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, 2002

[13] SKOT-HANSEN, Dorte, "[Why urban cultural policies](#) [17]", a *Eurocult21 Integrated Report, 2005*

[14] GUARDIOLA, Ingrid, "[La suma dels fets](#) [18]", a *El canvi cultural a Catalunya*, Pòrtic, Barcelona 2015

[Inicia sessió](#) [19] o [registra't](#) [20] per enviar comentaris

Etiquetes: història

Etiquetes: polítiques públiques

Etiquetes: #interaccio15

Etiquetes: sistema cultural

Etiquetes: #interaccio15_E0

- [21]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2015/crisi-40-recents-politiques-culturals-locales-catalunya>

Enllaços:

- [1] <https://interaccio.diba.cat/members/noguerajll>
- [2] https://youtu.be/D67kmFzSh_o
- [3] <http://cercles.diba.cat/documentsdigitals/pdf/E140297.pdf>
- [4] <http://cercles.diba.cat/documentsdigitals/pdf/E130030.pdf>
- [5] <http://cercles.iii.com:8098/arxiu/pdf/E120135.pdf>
- [6] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cidoc_radiografia_politica_cultural_local.pdf
- [7] <http://www.bcn.cat/plaestrategicdecultura/>
- [8] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cidoc_els_teatres_del_ajuntaments.pdf
- [9] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cidoc_e-10_0197.pdf
- [10] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cidoc_urbanitzacio_cultural_o_pais_cultural.pdf
- [11] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cidoc_governanca_cultural_ciutats_mitjanes.pdf
- [12] <http://cercles.diba.cat/documentsdigitals/pdf/E150071.pdf>
- [13] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cidoc_culture-as-goal.pdf
- [14] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cidoc_outcomedoct_eng.pdf
- [15] <http://cercles.diba.cat/documentsdigitals/pdf/E140066.pdf>
- [16] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cidoc_biblioteca_publica.pdf
- [17] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/cidoc_why_urban_cultural_policies.pdf
- [18] http://issuu.com/ingridguardiola/docs/2015_oct_article_cultura/1
- [19] <https://interaccio.diba.cat/>
- [20] <https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>
- [21] <https://interaccio.diba.cat/node/6073>